

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ НАУК

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ УКРАЇНИ»

1 семестр 2019/2020 навчальний рік

Викладач:	<i>Стешенко Наталія Леонідівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри «Філософії та СПН» philosof@dgma.donetsk.ua</i>
Кредити та кількість годин:	<i>6,0 ЄКТС; години: денна форма навчання: лекції – 30 годин, семінарські заняття – 30 годин;</i>
Статус дисципліни:	<i>обов'язкова</i>
Мова навчання:	<i>українська</i>
Форма навчання:	<i>очна (денна)</i>

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

ПОГОДЖЕНО

Декан ФЕМ
проф. Мироненко Є. В.

_____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри «Філософії та СПН»
В. о. завідувача кафедри _____

Протокол № «___» від _____ 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради факультету
економіки та менеджменту

Протокол № ___ від _____ 2019 р.

Голова Вченої ради факультету:

_____ Є. В. Мироненко
д-р техн. наук, професор

I. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія політичної думки України» посідає одне з провідних місць у системі політологічної освіти. Підготовка висококваліфікованого фахівця у сфері політології передбачає глибоке знання ідейно-політичного потенціалу минулого, кращих зразків політичної думки; виховання повноправного громадянина України, який здатен вільно орієнтуватися в суспільному житті, усвідомлювати свою роль та відповідальність перед суспільством і державою.

Політична думка України розглядається як така, що народилася й розвивалася в контексті загальнолюдських знань про форми і функції політики і влади, політичну культуру і політичні цінності. Масштабність охоплення політичних знань і специфіка цього предмета дають змогу через використання різноманітних підходів синтезувати широке розмаїття ідейно-теоретичних напрямків у єдине ціле та поєднати його з основними надбаннями світової політичної думки. Остання завжди була для українських мислителів орієнтиром для побудови власних концепцій, а також надавала їм широкі можливості вписатися в контекст загального надбання людства з тим, щоб утвердити здатність національного ідейно-теоретичного потенціалу справляти вирішальний вплив на суспільний розвиток, практику державотворення.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія політичної думки України» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Політологія» підготовки бакалаврів, належить до циклу гуманітарних, соціально-політичних дисциплін.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія політичної думки України» є дослідження соціально-політичного контексту утворення авторських концептів, оригінальних текстів та текстів інтерпретаційних, ідеологічної складової та практичної направленості громадсько-політичної діяльності політичних мислителів України; визначення законів процесу формування предмету політичної науки її розвитку в Україні в соціально-історичному аспектах; формування загальних основ та системи суспільно-політичних знань, сучасного політичного мислення, почуття патріотизму, національної гідності у майбутніх спеціалістів.

Завдання дисципліни:

- виявлення ідеологічної складової та практичної направленості громадсько-політичної діяльності представників української еліти різних історичних періодів;
- вивчення закономірностей формування та історичної трансформації основних політичних інститутів на українських землях, становлення форм політичного та державного самовизначення українського народу;
- визначення політичних, правових, економічних, культурно-духовних вимірів буття людини, виявлення їх взаємопроникнення та взаємозалежності, а також впливу на політичну та громадянську ідентичність сучасного українця.

III. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студенти набувають наступні **компетентності**:

загальні:

- здатність навчатися, здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел;
- уміння застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення;
- вирішувати професійні завдання спираючись на гуманістичні, загальнолюдські цінності, особисті знання, ідеї, переконання, громадянську позицію;

фахові:

- здатність розуміти основні концепції суспільно-політичної думки України, етапи становлення української державності, політичні концепції, політичну культуру;
- аналізувати етапи становлення і розвитку української суспільно-політичної думки, основні політичні концепції та їх особливості, пошуки самоідентифікації українського народу в умовах бездержавного існування, стан політичної науки на сучасному етапі;
- синтезувати широке розмаїття ідейно-теоретичних напрямків в історії української суспільно-політичної думки в єдине ціле та поєднати його з основними надбаннями світової політичної думки.

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Політична думка України з давніх часів до кінця XIX ст.						
1	Предмет навчального курсу «Історія політичної думки України»	15	4	4		7
2	Владні відносини і релігійно-політична думка Київської Русі	15	2	2		11
3	Становлення демократичного світорозуміння в історії української політичної думки (XIV–XVIII ст.)	15	3	3		9
4	Формування і утвердження українського лібералізму (кінець XVIII – середина XIX ст.)	15	2	2		11
5	Михайло Драгоманов – основоположник політичної науки України	15	2	2		11
6	Розвиток суспільно-політичних ідей на західноукраїнських землях (О. Терлецький, І. Франко, А. Шептицький)	15	2	2		11
Змістовий модуль 2 Українська політична думка XX – початку XXI ст.						
7	Осмилення національно-державницької ідеї в революційну добу української історії	15	3	3		9
8	Український націонал-комунізм: спроби поєднання національної ідеї з більшовизмом	15	2	2		11
9	Феномен міжвоєнної української еміграції. Теоретичні підходи до питання відновлення української державності	15	2	2		11
10	Зародження новітніх поглядів і підходів у розвитку політичної думки повоєнної української еміграції	15	2	2		11
11	Суспільно-політичні погляди українських дисидентів-шістдесятників і передумови формування вітчизняної політології	15	2	2		11
12	Політична наука і освіта в сучасній Україні	15	4	4		7
Усього годин		180	30	30		120

V Тематика семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
1	Предмет навчального курсу «Історія політичної думки України»
2	Владні відносини і релігійно-політична думка Київської Русі
3	Становлення демократичного світорозуміння в історії української політичної думки (XIV–XVIII ст.)
4	Формування і утвердження українського лібералізму (кінець XVIII – середина XIX ст.)
5	Михайло Драгоманов – основоположник політичної науки України
6	Розвиток суспільно-політичних ідей на західноукраїнських землях (О. Терлецький, І. Франко, А. Шептицький). Модульний контроль № 1
7	Осмилення національно-державницької ідеї в революційну добу української історії
8	Український націонал-комунізм: спроби поєднання національної ідеї з більшовизмом
9	Феномен міжвоєнної української еміграції. Теоретичні підходи до питання відновлення української державності

10	Зародження новітніх поглядів і підходів у розвитку політичної думки повоєнної української еміграції
11	Суспільно-політичні погляди українських дисидентів-шістдесятників і передумови формування вітчизняної політології
12	Політична наука і освіта в сучасній Україні. <i>Модульний контроль № 2</i>

VI. Порядок оцінювання результатів навчання

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів денної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	45	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації
2	Написання реферату	25	Студент здатний продемонструвати достатній рівень опанування основних положень з обраної тематики, демонструвати знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки
3	Контрольна робота №1	15	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого змістовного модулю, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
4	Контрольна робота №2	15	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем другого змістовного модулю, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Поточний контроль		100	–
Підсумковий контроль		100	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого та другого змістовних модулів курсу, що відповідає програмним результатам навчання з дисципліни
Всього		100	–

VII Критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
Когнітивні: <ul style="list-style-type: none"> студент здатний виділити етапи наукової концептуалізації української політичної думки та періоди її інституціоналізації; визначити ідеологічну складову громадської діяльності політичних мислителів України; виокремлювати та формулювати закони та принципи процесу формування предмету політичної науки, її розвитку в Україні в соціально-історичному та формально-логічному аспектах; 	75–89% – студент припускається несуттєвих помилок у описі змісту знань і розуміння найважливіших фактів, подій та процесів в історії політичної думки України; несуттєво помиляється при визначенні ідеологічної складової та практичної направленості громадсько-політичної діяльності політичних мислителів України в конкретні історичні періоди; припускається несуттєвих помилок при формулюванні законів і принципів процесу формування предмету політичної науки, її розвитку в Україні в соціально-історичному та формально-логічному аспектах; припускається несуттєвих помилок при демонстрації знань і розуміння основних підходів до вивчення суспільно-політичної історії та понятійного й категоріального апарату;
	55–74% – студент припускається помилок у описі змісту знань і розуміння найважливіших фактів, подій та процесів в історії політичної думки України; помиляється при

Синтезований опис компетентностей	Типові недоліки, які зменшують рівень досягнення програмного результату навчання
<ul style="list-style-type: none"> аргументувати актуальність вивчення закономірностей формування та історичної трансформації основних політичних інститутів на українських землях, становлення форм політичного та державного самовизначення українського народу; аналізувати суспільно-політичні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії 	<p>визначенні ідеологічної складової та практичної направленості громадсько-політичної діяльності політичних мислителів України в конкретні історичні періоди; припускається суттєвих помилок при формулюванні законів і принципів процесу формування предмету політичної науки, її розвитку в Україні в соціально-історичному та формально-логічному аспектах; помиляється при демонстрації знань і розуміння основних підходів до вивчення суспільно-політичної історії та понятійного й категоріального апарату</p> <p>менше 55 % – студент суттєво помиляється в розумінні фактів, подій та процесів в історії політичної думки України; не може самостійно визначити і пояснити основні тенденції громадсько-політичної діяльності політичних мислителів України в конкретні історичні періоди; припускається грубих помилок при формулюванні законів і принципів предмету політичної науки, її розвитку в Україні; не розуміє основних підходів до вивчення суспільно-політичної історії</p>
<p>Афективні:</p> <ul style="list-style-type: none"> студент здатний критично осмислювати матеріал; аргументувати власну позицію, оцінювати аргументи, дискутувати у професійному середовищі щодо перспектив розвитку політичної думки України в сучасних умовах; співпрацювати з іншими студентами та викладачем; розділяти цінності колективної та наукової етики; вивчати ідеологічну складову та практичну направленість громадсько-політичної діяльності представників української еліти різних історичних періодів 	<p>75–89% – студент припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції в дискусіях на заняттях та під час захисту індивідуальних завдань, відчуває певні складнощі у поясненні нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики</p> <p>55–74% – студент припускається логічних помилок в аргументації власної позиції, слабо виявляє ініціативу до участі у дискусіях та індивідуальних консультаціях за наявності складності при виконанні індивідуальних завдань; відчуває істотні складнощі при поясненні фахівцю або нефахівцю окремих аспектів професійної проблематики</p> <p>менше 55% – студент не здатний продемонструвати володіння логікою та аргументацією під час публічного виступу, не виявляє ініціативи до участі у дискусії, не здатний пояснити нефахівцю суть відповідних проблем професійної діяльності; виявляє зневагу до етики навчального процесу</p>

VIII Засоби оцінювання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; оцінювання активності участі у дискусіях
2.	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> письмовий звіт або реферат про виконання індивідуального завдання; оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3.	Контрольні роботи	<ul style="list-style-type: none"> питання до контрольної роботи
Підсумковий контроль		<ul style="list-style-type: none"> питання до екзамену

IX Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Горбатенко В. П., Остапенко М. А., Горбатенко І. А. *Історія політичної думки в Україні* : навч. посіб. К. : МАУП, 2007. 128 с.
2. *Історія політичної думки* : навч. енцикл. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 765 с.
3. *Історія політичної думки* : підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т. 2.: ХХ – початок ХХІ ст. 598 с.
4. *Історія політичної думки України* / за заг. ред. Н. Хоми ; І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2017. 632 с.
5. Кресіна І. О. *Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси (етнополітичний аналіз)*: монографія. К. : Вища школа, 1998. 392 с.
6. Мироненко О. М., Горбатенко В. П. *Історія вчень про державу і право*: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2010. 456 с.
7. *Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи* : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін. Львів: Вид-во «Новий Світ-2000», 2016. Т. 1. 516 с.
8. *Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи* : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т. 2. 535 с.
9. *Політична наука в Україні. 1991–2016* : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. К. : Парлам. вид-во, 2016. 656 с.
10. *Політологічний енциклопедичний словник* / упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Генеза, 2004. 736 с.
11. *Політологія* : навч. енцикл. слов.-довід. / наук. ред. Н. М. Хома ; В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 779 с.
12. *Політологія* : підручн. для вищ. навч. закладів / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. К. : Видавничий центр «Академія», 2001. 528 с.
13. *Політологія*: підручн. для вищ. навч. закладів / за заг. ред. канд. філос. наук Ю. І. Кулагіна, д-ра іст. наук, проф. В. І. Полуріза. К. : Альтерпрес, 2002. 612 с.
14. *Правові основи розвитку сучасних політичних систем: досвід та перспективи*: монографія / Скрипнюк О. В., Василевич Г. О., Пархоменко Н. М. та ін.; передм. Ю. С. Шемшученка та Г. О. Василевича. К. : Вид-во «Юридична думка», 2013. 290 с.
15. *Прикладна політологія*: навч. посіб. / за ред. В. П. Горбатенка. К. : ВЦ «Академія», 2008. 472 с. (Серія «Альма-матер»).
16. Рябов С. Г. *Політична наука в Україні ХХІ століття: стан та перспективи розвитку*: дослідження. К. : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 103 с.
17. Стойко О. М. *Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах*: монографія. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. 416 с.
18. *Сучасна політична лексика* : енцикл. слов.-довід. / за наук. ред. Хоми Н. М. ; І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 396 с.

Допоміжна література

19. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень. *Політична наука в Україні. 1991–2016* : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол. : О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. К. : Парлам. вид-во, 2016. С. 325–380.

20. Горбатенко В. П. *Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика*. К. : Генеза, 2006. 400 с.
21. Горбатенко В. П. Проблеми розвитку політичної науки і освіти в Україні. *Суспільно-політичні процеси*. 2016. Вип. 4. С. 303–306.
22. Кармазіна М. Політична наука: предмет, структура, методологія. *Політичний менеджмент*. 2010. № 1. С. 19–33.
23. Курас І. Ф. *Етнополітологія. Перші кроки становлення*. К.: Генеза, 2004. 734 с.
24. *Освіта й наука в інноваційному розвитку сучасної Європи* : зб. наук.-експерт. матеріалів / за заг. ред. С. І. Здіюка. К. : НІСД, 2014. 124 с.
25. Тягло О. Українська наука про політику. Спроба оцінки потенціалу. *Політичний менеджмент*. 2004. № 1. С. 3–18.

Web-ресурси

http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ist_polit_dumk.pdf
<http://www.history.org.ua/index.php?urlcrnt=JournALL/select.php&seriaName>
<http://www.cossackdom.com>
http://www.geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html)
<http://www.uahistory.cjb.net/>
<http://www.history3.org.ua/library.php>
<http://ukrarmy.kiev.ua/>
<http://sumy.net.ua/?p=1>
<http://www.studentbooks.com.ua/content/view/119/49/1/1/>